

Светски дан хране – 16. октобар 2026.

Октобар – месец правилне исхране

„Иновативна решења данас за бољу храну сутра”

Организација за храну и пољопривреду (енгл. *Food and Agriculture Organization, FAO*) сваке године обележава 16. октобар – Светски дан хране, дан када је ова организација и основана 1945. године. У Србији се овај датум обележава од 2001. године, а овогодишњи слоган Светског дана хране је: „Иновативна решења данас за бољу храну сутра”.

Светски дан хране прилика је да се подсетимо на значај обезбеђивања довољних количина безбедне, квалитетне, хранљиве и разноврсне хране за све. Иако се у свету производи довољно хране, 645 милиона људи и даље се суочава са глађу, док 2,69 милијарди људи није у могућности да обезбеди довољну количину хране за своје потребе. Сукоби, економска нестабилност, сиромаштво, миграције и климатске промене додатно повећавају притисак на агро-прехранбене системе и представљају изазов за обезбеђивање поузданог, приступачног и хранљивог оброка за све.

Окончање глади и обезбеђивање одрживе и правилне исхране захтевају заједничко деловање. Пољопривредна производња се стално прилагођава новим изазовима, не само у области производње, већ и у погледу складиштења, транспорта, прераде и дистрибуције хране. Посебан значај има рационално коришћење природних ресурса, уз очување екосистема и обезбеђивање одрживог развоја у области производње хране.

Иновације имају важну улогу у овом процесу. Оне мењају начин на који се храна производи, складишти, транспортује и пласира на тржиште, повезујући достигнућа науке и технологије са знањем, искуством и домишљатошћу пољопривредника, рибара, сточара и шумара, као и истраживача, предузетника, инвеститора и креатора политика. Иновације у агро-прехранбеним системима обухватају дигиталне саветодавне услуге, системе података и информисања, унапређене сорте семена и биотехнологије, али и школе за пољопривреднике, моделе задруга, традиционалне праксе управљања земљиштем и водним ресурсима, као и нове приступе производњи, тржиштима, финансирању и дистрибуцији.

Превентивни и међусекторски приступи, као и примена научних сазнања и иновативних решења, могу допринети смањењу ризика, јачању отпорности и ублажавању последица криза. Заједничким напорима могу се изградити стабилнији, инклузивнији и отпорнији агро-прехранбени системи, способни да обезбеде храну за људе данас, истовремено чувајући природне ресурсе од којих зависе будуће генерације.

Кључне чињенице и изазови

- **Млади су важан покретач промена.** Широм света око 1,3 милијарде младих узраста од 15 до 24 године повезано је са пољопривредом и производњом хране. Они имају велики потенцијал да донесу нове идеје, покрену нове послове и допринесу променама у начину на који се храна производи и стиже до потрошача.
- **Улагање у знање и нова решења доноси велике користи.** Улагања у истраживање и развој у пољопривреди могу значајно да допринесу развоју села и пољопривреде. Ипак, раст ових улагања на глобалном нивоу се смањује – са просечних 2,7% годишње у периоду од 1980. до 2015. године на 1,9% годишње у периоду од 2015. до 2021. године.
- **Пољопривреда користи велики део светских залиха слатке воде.** Пољопривредно-прехранбени системи користе око 70% слатке воде која се захвата широм света. Зато паметнија и ефикаснија употреба воде у пољопривреди може значајно да допринесе очувању овог драгоценог ресурса.
- **Чување земљишта значи и чување наше будућности.** Више од 60% земљишта које је деградирано услед људских активности налази се на пољопривредном земљишту. Због тога су очување плодности земљишта,

одговорно коришћење воде и увођење нових начина управљања природним ресурсима од кључног значаја за производњу хране и отпорнију пољопривреду.

- **Безбедност хране је важна за здравље свих нас.** Сваке године око 600 милиона људи оболи због уноса здравствено неисправне хране, док око 420.000 људи изгуби живот од последица тровања и инфекција изазваних небезбедном храном.
- **Неједнакост у доступности довољних количина хране одговарајућег квалитета.** Током 2025. године око 645 милиона људи суочавало се са глађу, док 2,69 милијарди људи, односно скоро свака трећа особа на свету, није могла себи да приушти здраву исхрану.
- **Велика количина хране никада не стигне до тањира.** Око 13% произведене хране се изгуби између жетве и транспорта, док се додатних 19% хране баца у малопродаји или од стране потрошача. Смањењем губитака и бацања хране можемо боље искористити ресурсе које улажемо у њену производњу.
- **Подршка женама у пољопривреди може донети значајне промене.** Женама које се баве пољопривредом потребан је бољи приступ знању, финансијама, технологијама и иновацијама. Иако жене често управљају фармама сличне величине као мушкарци, продуктивност земљишта које обрађују у просеку је 24% мања, што указује на значај бољег приступа ресурсима и могућностима.
- **Традиционално знање може помоћи у очувању природе.** Аутохтони народи чине око 6% светског становништва, а њихова традиционална знања и начини производње и коришћења хране имају важну улогу у очувању биодиверзитета. Њихова искуства, која се преносе генерацијама, представљају драгоцен извор знања за одрживо управљање природним ресурсима.

Свако има своју улогу!

Претварање иновација у конкретне резултате захтева партнерство и улагања. Владе имају централну улогу у стварању услова за успех – улагањем у истраживања, јачањем руралне инфраструктуре и доношењем политика које одговорно проширују приступ иновацијама.

Приватни сектор доприноси мобилисањем инвестиција, јачањем ланаца снабдевања и отварањем нових радних места и пословних модела, уз примену решења која се могу проширити и допрети до недовољно опслужених група становништва.

Партнерства између академских и истраживачких институција, цивилног друштва, група произвођача, система Уједињених нација и других актера у области развоја од суштинског су значаја за преношење решења из истраживачког рада у праксу.

Шта можете да урадите?

Свако од нас има своју улогу у трансформацији агро-прехрамбених система. Начин на који се хранимо, смањење бацања хране и праћење развоја науке и иновација помаже у обликовању потражње за здравијом и разноврснијом храном из одрживе пороизводње.

- **Бирајте разноврсну и хранљиву храну**

Када год сте у могућности, бирајте разноврсне сезонске намирнице – тако подржавате локалне пољопривреднике, али и доприносите сопственом здрављу користећи намирнице у сезони у којој успевају када су најбогатије хранљивим састојцима.

- **Смањите бацање хране**

Планирајте оброке унапред, правилно чувајте храну и трудите се да на креативан начин искористите остатке. Смањењем бацања хране чувамо драгоцене природне ресурсе који су потребни за њену производњу и доприносимо одрживијим прехрамбеним системима.

- **Подржите локалне произвођаче**

Купујте од локалних пољопривредника и на локалним пијацама када год и где год је то могуће. На тај начин подржавате локалну економију и помажете у очувању традиције.

- **Ослањајте се на науку при доношењу одлука**

Не постоји једно решење које одговара свима. Користите поуздане изворе информација и доносите информисане одлуке о томе шта једете и коју храну купујете.

- **Учите и делите знање**

Будите информисани о томе како наука и иновације унапређују производњу хране и пољопривреду у вашој заједници. Делите оно што научите тако што ћете чувати традиционалне рецепте и истраживати нове, креативне начине за коришћење хране, чувајући културно наслеђе и истовремено подстичући одрживе праксе.

- **Брините о природним ресурсима**

Мали кораци, попут штедње воде или смањења прекомерне употребе пластике, доприносе заштити животне средине за будуће генерације.

- **Укључите се у своју заједницу**

Укључите се у локалне иницијативе, едукативне активности и кампање. Заједничким радом, заједнице могу да деле традицију, истражују нове идеје и претворе свест у заједнички допринос.

Овогодишњи слоган: „Иновативна решења данас за бољу храну сутра” подсећа нас да су знање, иновације и заједничко деловање важни за изградњу одрживих агро-прехрамбених система и будућности у којој сви имају приступ довољној количини безбедне и разноврсне хране.

Извор: <https://www.fao.org/world-food-day/en>